

Nastavna jedinica:

Stvaranje Kraljevine Jugoslavije, II svetski rat i II svetski rat u Jugoslaviji
za učenike VIII razreda osnovne škole

Tip časa: čas ponavljanja i utvrđivanja gradiva

power point prezentacija

Vreme: 60 minuta.

Nastavnu jedinicu pripremili: Vladimira Stanisavljević i Srđan Bošković

1. Posle kojeg svetskog rata je stvorena nova državna zajednica Kraljevina SHS?

(posle I svetskog rata)

* Po okončanju rata Srbija se našla među državama pobednicama. Međutim, ona je podnela ogromne žrtve za vreme rata. Stradalo je preko 1.250.000 ljudi, privreda je bila potpuno razorena, a posledice tih ogromnih gubitaka osećale su se kroz čitav XX vek. Posle 1878. godine Srbija je postala nezavisna država. Od nje se očekivalo da preuzme ulogu predvodnika u oslobađanju oblasti u kojima su živeli Srbi i ostali južnoslovenski narodi, a koje su do tada bile pod vlašću Turske i Austro-Ugarske. Već 7. decembra 1914. godine je *Niškom deklaracijom* proklamovana ideja ne samo o odbrani zemlje već i o ujedinjenju i stvaranju zajedničke države Srba Hrvata i Slovenaca, a 20. jula 1917. godine je odlučeno da nova država nosi ime Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca (*Krfska deklaracija*). Mnoge evropske države nisu podržale ideju stvaranja Kraljevine SHS, ali su na njeno stvaranje, tačnije na odluke mirovne konferencije u Parizu uticali srpski diplomati i intelektualci. Jedan od njih bio je i Mihajlo Pupin. Kada su rešavana pitanja u vezi sa novim granicama u Evropi, poznati naučnik je uticao i na Vudroa Vilsona, američkog predsednika. da Dalmacija i Istra ne pripadnu Italiji, a Makedonija Bugarskoj, kao i na to da njegov rodni Banat ostane u granicama Kraljevine, odnosno da ne bude pripojen Rumuniji. Vilson je pak od Pupina zahtevao da konstruiše sistem komunikacije podmornica.

* Poznato nam je da je posle I svetskog rata održana Velika narodna skupština Srba, Bunjevaca i ostalih Slovena u Baranji, Bačkoj i Banatu.

2. Kada i gde je održana Velika narodna skupština i koja je odluka važna za Vojvodinu tada doneta?

(Velika narodna skupština održana je u Novom Sadu 25. novembra 1918. godine. Tada je odlučeno da se Vojvodina pripoji Kraljevini Srbiji.)

* Kraljevinu SHS je 1. decembra 1918. godine proglasio regent Aleksandar I Karađorđević. Novu kraljevinu činile su sledeće pokrajine: Slovenija i Dalmacija – bivše teritorije Austrije; Hrvatska i Slavonija – autonomne pokrajine Ugarske; Vojvodina – ranije sastavni deo Ugarske; Bosna i Hercegovina – teritorije pod upravom Austro-Ugarske; Srbija i Crna Gora – nezavisne kraljevine i samostalne države.

3. Da li znate koje su ličnosti bile na čelu tada formirane vlade?

(Radikal Stojan Protić bio je predsednik vlade, Antun Korošec potpredsednik vlade, Svetozar Pribićević ministar unutrašnjih poslova, a Ante Trumbić ministar spoljnih poslova.)

* Kada se stvara nova država, određuju se i neka njena obeležja – zajednička za sve pokrajine.

4. Koja obeležja su zajednička svim pokrajinama nove države – Kraljevine SHS?

(Zajednička obeležja su: zastava, grb, gregorijanski kalendar. Beograd je proglašen za glavni grad i izvršena je reorganizacija vojske.)

* Kao i danas, u političkom životu Kraljevine delovale su brojne političke stranke.

5. Koje tri stranke su bile najuticajnije u Kraljevini Jugoslaviji?

(Tri najmoćnije stranke bile su Radikalna stranka, Demokratska stranka i Hrvatska seljačka stranka. Pored njih, u zemlji je delovalo još 40 političkih stranaka.)

* Godine 1921. 28. juna donet je Vidovdanski ustav, a država je definisana kao ustavna, nasledna i parlamentarna monarhija sa dinastijom Karađorđević na čelu. Nikola Pašić, uticajna ličnost toga doba, bio je jedan od tvoraca Vidovdanskog ustava iz 1921. godine, kojim je Kraljevina Srba, Hrvata i Slovenaca postala unitarna monarhija. Izvanredan diplomata i političar, Pašić je uspešno vodio Srbiju kroz dva balkanska rata i Prvi svetski rat. On je bio predsednik delegacije Srbije na Konferenciji mira u Bukureštu 1913. godine. Početkom 1915. godine je, kao predsednik srpske vlade, pozvao jeromonaha Nikolaja Velimirovića u Niš i uputio ga u Englesku i Ameriku da propagira borbu za oslobođenje srpskog naroda i suzbija austrijsku propagandu protiv Srbije. Nikola Pašić bio je jedan od potpisnika *Krfske deklaracije* 1917. godine. On je, takođe, bio predsednik delegacije Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca na Mirovnoj konferenciji u Parizu 1919. godine. Kralju Aleksandru I Karađorđeviću je Pašić kasnije zasmetao, te se odvojio od njega i uklonio ga sa položaja predsednika vlade.

* Od osnivanja Kraljevine SHS do 1928. godine su promenjene 24 vlade.

6. Šta je kralj Aleksandar I Karađorđević preduzeo kako bi Kraljevina izašla iz teške parlamentarne krize? (Kralj Aleksandar I Karađorđević je 6. januara 1929. godine proglasio prestanak važenja Ustava, raspustio Narodnu skupštinu i zaveo diktaturu. Njegov sledeći korak bio je donošenje Oktroisanog ustava (1931) i zabrana rada KPJ. Novim ustavom je stabilizovana politička situacija, ali su rasle separatističke težnje u Hrvatskoj i Makedoniji. Takva politička situacija dovela je do atentata na kralja Aleksandra I Karađorđevića.)

7. Kada i gde je izvršen atentat na kralja Aleksandra I Karađorđevića? Ko je izvršio atentat?

(Atentat se dogodio 9. oktobra 1934. godine u Marseju, a izvršio ga je Vlado Černozemski. Atentat su organizovale ustaše, VMRO-u i njihovi saveznici.)

* Umesto maloletnog sina Petra, zemljom je vladalo tročlano namesništvo, na čijem čelu se nalazio knez Pavle Karađorđević. Knez Pavle bio je sin Arseno Karađorđevića, mlađeg brata kralja Petra. Arseno Karađorđević je odlikovan je brojnim priznanjima. Nova vlada odnosno namesništvo sprovodilo je agrarnu reformu, vodilo politiku približavanja Nemačkoj i Italiji, došlo u sukob sa Srpskom pravoslavnom crkvom (zbog potpisivanja konkordata, sporazuma o položaju katoličke crkve u Jugoslaviji) i pokušavalo da očuva neutralni status Kraljevine Jugoslavije.

8. Kome je knez Pavle Karađorđević poverio mandat za sastav vlade 1938. godine i sa kojim ciljem? (Knez Pavle Karađorđević je poverio mandat Dragiši Cvetkoviću u nameri da postigne dogovor sa hrvatskim političarima. Dogovor koji je postignut poznat je kao dogovor Cvetković–Maček. Hrvatska je dobila autonomni status u okviru Kraljevine Jugoslavije, svoj sabor i samostalno vođenje finansija.)

* Život u Kraljevini Jugoslaviji

Život u Kraljevini Jugoslaviji bio je težak. Veći deo naroda se i dalje bavio poljoprivredom (oko 80 %). Živelo se u malim kućama, najčešće sa jednom prostorijom. Zbog loše higijene, ljudi su često oboljevali od rahitisa, tuberkuloze, malarije i anemije.

Veliki deo stanovništva bio je nepismen. Za prosvetu, kulturu i nauku se izdvajao mali deo sredstava iz budžeta, pa su i rezultati bili loši. Godine 1939. je obnovljen Beogradski univerzitet; osnovani su Medicinski fakultet, Bogoslovski fakultet i Poljoprivredni fakultet. Jugoslavija je dala nekoliko svetski poznatih naučnika: Miku Alasa Petrovića Alasa, Milutina Milankovića, Jovana Cvijića, Aleksandra Belića i Slobodana Jovanovića.

Vidovdanski ustav proklamovao je načelo slobode vere i savesti, kao i ravnopravnost veroispovesti. Priznanje od države dobile su i velike i male verske zajednice: SPC, Islamska verska zajednica, Protestantska crkva, Katolička crkva i Mojsijeva jevrejska crkva.

II SVETSKI RAT

* Ovaj rat je najveći sukob u istoriji sveta. Vodio se na prostranstvima Evrope, Afrike, Azije, kao i na Tihom i Atlantskom okeanu. Do rata je došlo zbog želje novih velesila (Nemačke, Japana i Italije) da raspodele kolonije. Svet će biti podeljen na tri tabora: Saveznike (Amerika, Engleska, SSSR...), sile Osovine (Nemačka, Italija, Japan...) i neutralne države (one koje su objavile svoju neutralnost).

10. Kada je potpisan Trojni pakt i šta on predstavlja? (Dokument je potpisan septembra 1940. godine i predstavlja ugovor o savezništvu sila Osovine. Nemačka, koja je dostigla visok nivo vojne doktrine i vojne tehnologije, uspeva da pokori veliki deo Evrope. Ipak, ona nije uspevala da se učvrsti kao gospodar Evrope, jer je pretrpela poraz na Istočnom frontu, od kojeg nije uspevala da se oporavi. Dok su u Evropi i Africi prevashodno ratovale suvozemne snage, dotle su na Pacifiku ratovale vodene i vazduhoplovne snage.)

9. Kada i gde je počeo II svetski rat? (Rat je počeo 1. septembra 1939. godine u Poljskoj.)

10. Koji frontovi su postojali u periodu 1939–41. godine? (Istočni i Zapadni front.)

* Praktikujući blickrig (taktiku munjevitih pokreta, prevashodno oklopnih vozila), Nemačka je uspevala da pokori Poljsku, zemlje Beneluksa i Francusku, kao i da pridobije Dansku, Norvešku i Švedsku. Težište rata se prebacuje na Istok (protiv SSSR-a) i u severnu Afriku (protiv Engleza). Od 6. do 23. aprila 1941. godine Hitler je sa svojim saveznicima okupirao Jugoslaviju i Grčku.

Nemačka je juna 1941. godine napala SSSR. Nemačke snage nezadrživo su napredovale u tri pravca: prema Lenjingradu, Moskvi i Ukrajini. Samo u prva dva meseca Sovjeti su imali 3 miliona mrtvih, ranjenih i zarobljenih vojnika. Nemci opsedaju Lenjingrad od 1. oktobra; opsada traje do 27. januara 1944. godine.

11. Kada je bila bitka koja je uticala da SAD "uvukla" u II svetski rat? (Bitka se odigrala 7. decembra 1941. godine, nakon iznenadnog napada japanske avijacije na američku bazu Pearl Harbor na Havajima. Amerika je tada ušla u rat na strani Saveznika. U napadu je potopljen veliki broj brodova i aviona. U toj bici je nastradalo 2.400 američkih vojnika. Amerikanci su izgubili 30 aviona. Ta bitka je predstavljala odgovor Japana na zabranu uvoza naftnih derivata iz SAD i zahteva Amerike da se Japan povuče iz Kine i Indokine.)

12. Koja bitka predstavlja prekretnicu u II svetskom ratu? (Bitka kod Staljingrada trajala je od avgusta 1942. godine do januara 1943. godine i predstavlja prekretnicu u II svetskom ratu. Može se reći da je to bio početak kraja nemačke armije.)

13. Zašto Nemci otvaraju Afrički front? (Nemačka otvara Afrički front, šalje generala Ervina Romela u pomoć Italijanima, koji nisu mogli da poraze Engleze (general Romel zvali su Pustinjska Lisica jer je bio poznat po izuzetnoj vojničkoj veštini, ali i po tome što je bio jedan od nemačkih zapovednika koji je odbio da posluša Hitlera). Pretpostavlja se da je učestvovao u zaveri vezanoj za atentat na Hitlera, koja je otkrivena.)

14. Koja armija je zauzela Berlin i kada? (Crvena armija je 2. maja 1945. godine zauzela Berlin. U bici za Berlin Sovjeti su imali 100.000 mrtvih. Nemačka je 9. maja 1945. potpisala безусловnu kapitulaciju. Taj dan se slavi kao Dan pobeđe nad fašizmom.)

15. Kakva je bila sudbina Adolfa Hitlera i Benita Musolinija? (Benito Musolini je ubijen 27. aprila 1945. godine, dok je Adolf Hitler tri dana kasnije izvršio samoubistvo.)

Rat na Dalekom istoku

* Japan je želeo da napravi svoje kolonijalno carstvo, čija bi se interesna sfera prostirala od Mongolije i Indije na zapadu do Havaja na istoku i Australije na jugu. Glavni protivnik Japana bila je Kina, ali ona nije imala snage da mu se adekvatno odupre.

16. Ko su bili glavni učesnici rata na Dalekom istoku? (Japan je vodio agresivnu ekspanzionističku politiku, i to prevashodno protiv Kine. Kada je postalo očigledno da on neće stati dok ne postane apsolutni gospodar Istoka, Amerika se umešala – prvo politički, a zatim i vojno.)

17. Šta je prouzrokovalo kraj otpora japanske vojske? (Žilavi otpor Japanaca slomljen je kada su Amerikanci bacili atomsku bombu zvanu *Mališan* na Hirošimu (6. avgusta 1945), odnosno kada su bacili drugu atomsku bombu – *Debeljko*, na Nagasaki (9. septembra 1945). Japan je безусловnu kapitulaciju potpisao 2. septembra 1945. godine, kada je završen II svetski rat.)

* Najstrašnji zločini, nezabeleženi u istoriji čovečanstva tokom II svetskog rata sprovedeni su u koncentracionim logorima gde su vršena masovna ubistva i eksperimenti nad zatvorenicima.

18. Koji koncentracioni logori su bili najozloglašeni u II svetskom ratu? (Najozloglašeni koncentracioni logori bili su: Sobibor, Treblinka, Dahau, Mathauzen, Jasenovac...)

JUGOSLAVIJA U II SVETSKOM RATU

* Kraljevinu Jugoslaviju su bez objave rata napale Nemačka, Italija, Mađarska i Bugarska. Jugoslovenska vojska je kapitulirala posle dvanaest dana. Vlada i kralj izbegli su iz zemlje. Tada je, uz pomoć Nemačke, proglašena NDH. Progon i teror nad Srbima u NDH pokrenuli su talas izbeglica prema Srbiji. Od vojske koja je kapitulirala u Srbiji formiran je prvi antifašistički pokret otpora, koji je predvodio pukovnik Dragoljub Mihailović. Znatno kasnije KPJ koju je predvodio Josip Broz Tito, organizuje otpor. Iako su u početku saradivala, dva pokreta otpora se sukobljavaju.

19. Zbog čega je napadnuta Kraljevina Jugoslavija? (Kraljevina Jugoslavija je napadnuta zbog odbacivanja postignutog sporazuma sa Nemačkom.)

20. Ko je potpisao sporazum o pristupanju Kraljevine Jugoslavije Trojnom paktu i šta je taj dokument garantovao Kraljevini Jugoslaviji? (Predsednik tadašnje vlade Dragiša Cvetković i ministar spoljnih poslova Aleksandar Cincar Marković su 25. marta 1941. godine u žutoj dvorani dvorca Belvedere u Beču potpisali sporazum o pristupanju Kraljevine Jugoslavije Trojnom paktu. Nemački i italijanski ministri spoljnih poslova Ribentrop i Čano su se obavezali na to da će poštovati suverenitet i teritorijalni integritet zemlje, da neće zahtevati oružanu pomoć i da će pri novom određivanju granica voditi računa o interesima Kraljevine Jugoslavije.)

* Grupa oficira vazduhoplovnih snaga Kraljevine Jugoslavije je u noći 26/27. marta izvela puč. Za svega sat i po vremena zaposeli su vladine zgrade, kasarne i radio-stanicu. Knez Pavle Karađorđević je morao dati ostavku, a kralj Petar II je proglašen punoletnim. Vladu je preuzeo general Dušan Simović, jedan od vođa pučista.

21. Šta je masa ljudi na ulicama Beograda i drugih gradova uzvikivala na 27-martovskim demonstracijama? („Bolje rat nego pakt, bolje grob nego rob“.)

* Uzaludni su bili naponi vlade da odobrovolji Hitlera, koji je odlučio da uništi Jugoslaviju. Odbacivanje Trojnog pakta poslužilo je nacističkoj Nemačkoj i njenim saveznicima da izvrše munjevit napad na Kraljevinu Jugoslaviju. Usledilo je bombardovanje, kapitulacija vojske i teritorijalno komadanje Kraljevine. Nemačka je 6. aprila 1941. godine bombardovala Beograd i ostale veće gradove Srbije, dok su hrvatski gradovi bili pošteđeni.

Jugoslovenska vlada se sa kraljem Petrom II povlačila iz Beograda u Grčku, a odatle preko Jerusalima u London.

22. Koje države su među sobom podelile Kraljevinu Jugoslaviju? (Pošto je 17. aprila 1941. godine vojska kapitulirala, Kraljevina Jugoslavija je, nakon dogovora sa Italijom u Beču, podeljena: dve trećine Slovenije pripalo je Nemačkoj, a jedna Italiji; Srem je pripao NDH, Bačka Mađarskoj, a Banat specijalnoj upravi, dok je vlast imala lokalna nemačka manjina; zapadna Makedonija i Kosovo i Metohija pripali su Italiji i Albaniji, a Crnu Goru, Dalmaciju i deo BIH dobila je Italija. Jugoslavija je bila raskomadana i gurnuta u bratoubilački rat. Srpski narod je posebno stradao u NDH – od ustaša, a u Vojvodini od mađarskih fašista i Nemaca.)

* General Milan Nedić je srpski general koji je organizovao marionetsku vladu u Srbiji – Vladu nacionalnog spasa. Iako nije imao veliku vlast, pokušao je da olakša patnje srpskog naroda. Vladu su pomagale dobrovoljačke formacije i

pripadnici Zbora Dimitrija Ljotića, kao i četnici Koste Pećanca, kojih je najviše bilo na jugu Srbije.

23. Ko je bio na čelu Hrvatske i čija je ona bila saveznica? (Poglavnik Ante Pavelić, koji je bio osuđen na smrt zbog atentata i ubistva kralja Aleksandra I Karađorđevića 1934. godine, bio je pod zaštitom italijanskih fašista. Kada se vratio u Zagreb, NDH je pristupila Trojnom paktu (silama Osovine). Po ugledu na Adolfa Hitlera, poglavnik je imao neograničenu vlast; on je bio komandant oružanih snaga NDH – domobrana i ustaša (uglavnom Hrvati i muslimani)).

Genocid organizovan u NDH

* U NDH su usvojeni zakoni koji su imali za cilj progon i istrebljenje Srba, Roma i Jevreja. Osnivaju se koncentracioni logori u Jasenovcu, Staroj Gradiški, Gospiću, Pagu i dr. Usledilo je ubijanje, progon i pokatoličenje Srba, tj. stvaranje etnički čiste države.

Genocid u NDH organizovala je država, uz podršku rimokatoličke crkve i zagrebačkog nadbiskupa dr Alojza Stepinca. Genocid je bio usmeren na Srbe Jevreje i Rome.

24. U kojim mestima su bili organizovani ustaški logori smrti? (Ustaški logori smrti obrazovani su u Gospiću na Velebitu, na Pagu (logori Slano i Metajna), u Staroj Gradiški, Jasenovcu i drugim mestima. Ovi logori su bili mesta masovne egzekucije. Holokaust u ustaškoj Hrvatskoj počeo je pre nego u Nemačkoj.)

25. Šta znate o logoru smrti Jasenovac? (Jasenovac je bio najveći koncentracioni logor u NDH. Osnovan je avgusta 1941. godine. Broj nastradalih Srba, Roma, Jevreja i antifašista se procenjuje na milion. Jedinice Jugoslovenske armije ušle su u ovaj logor 2. maja 1945. godine.)

Pokreti otpora

* Usled velikog terora i stradanja, narod je postepeno organizovao odbranu svoje zemlje. Prvi otpor neprijatelju pružili su bivši oficiri – pripadnici četničkog pokreta ili KPJ. Diverzije, sabotaže i prepadi poprimili su šire razmere i prerasli u ustanak naroda i oružani otpor.

26. Kakav je bio odnos dva pokreta otpora? (U početku su pokušavala da sarađuju, ali je njihov odnos ubrzo prerastao u rivalitet i sukob.)

* Dragoljub Draža Mihailović, generalštabni pukovnik jugoslovenske vojske, sa grupom oficira je na Ravnoj gori organizovao komandu četničkih jedinica Jugoslovenske vojske u otadžbini. Josip Broz Tito bio je vođa komunističkog pokreta u Jugoslaviji i partizanskog otpora.

27. Po kojim idejama su se razlikovali Josip Broz Tito i Dragoljub Mihailović? (Razlike su se odnosile na način vođenja rata i uređenje države. Partizani su zagovarali otpor na svakom mestu i u svakom trenutku, dok su četnici smatrali da treba čekati pobjedu Saveznika, odnosno poraz Nemačke. Partizani su želeli novo političko uređenje posle rata, tj. federativnu republiku sa komunistima na čelu, a četnici povratak na sistem koji je postojao pre rata.)

28. Kako su kažnjavane akcije pokreta otpora? (Vrhovna komanda Vermahta izdala je Naredbu 888 po kojoj je za jednog mrtvog Nemca trebalo streljati 100 civila, a za jednog ranjenog 50 civila. Svaki otpor je surovo kažnjavala (racije, hapšenja, preki sudovi, akcije „čišćenja terena“, deportacije, masovna streljanja). Od avgusta 1941. do februara 1942. godine je streljano 2.000 ljudi u Beogradu, Dragincu i Kraljevu, a 3.000 civila u Kragujevcu (300 đaka kragujevačkih srednjih škola i dece od 2 do 15 godina). O broju streljanih u Kragujevcu postoje različiti podaci; kreću se od 3.000 do 7.000.)

Stvaranje nove vlasti

* Partizanski pokret je, pored oslobođenja zemlje, imao za cilj osvajanje vlasti i prevrat u zemlji. U Bihaću je 1942. godine stvoren AVNOJ, vrhovno predstavničko i političko telo partizanskog pokreta.

29. Kada je održano II zasjedanje AVNOJ-a i koje su odluke tada donete? (Drugo zasjedanje AVNOJ-a održano je u Jajcu 29. novembra 1943 godine. AVNOJ je prerastao u vrhovno zakonodavno telo (skupštinu). Predsedništvo je donosilo zakonodavne i izvršne funkcije. Tada je odlučeno da se Jugoslavija formira po pravu naroda na samoopredeljenje, uključujući i otcepljenje ili ujedinjenje sa drugim narodima na federalnom principu. Kralju Petru II i vladi u inostranstvu je zabranjen povratak u zemlju. Tito je izabran za vrhovnog komandanta; dodeljen mu je čin maršala. Srbija je ovim odlukama ostala bez Makedonije i Crne Gore.

Kao odgovor na odluke II zasjedanja AVNOJ-a, general Dragoljub Mihailović je u januaru 1944. godine održao Svetosavski kongres u selu Ba. Na tom kongresu su odbačene teritorijalne promene stvorene u ratu. Kraljevina Jugoslavija treba da bude parlamentarna monarhija sa dinastijom Karađorđević na čelu i da ima tri federativne jedinice (Srbiju, Hrvatsku i Sloveniju).

30. Kakav je bio odnos Saveznika prema pokretima otpora u Jugoslaviji?

30. Na početku rata su podržavali četnike – kao predstavnike Kraljevine Jugoslavije, svoje tradicionalne saveznice. Pred kraj rata su počeli da podržavaju partizane.

31. Ko je bio pobednik u sukobu partizana i četnika? (General Dragoljub Mihailović ostao je bez podrške saveznika jer je kralj Petar pod pritiskom Britanaca, preko Radio Londona pozvao sve Jugoslovane da priđu Titu, očekujući da će se situacija u Jugoslaviji promeniti u njegovu korist.)

32. Kako se završio sukob između četnika i partizana? (Krajem septembra se general Draža Mihailović sa Vrhovnom komandom Kraljevine Jugoslavije povukao u Bosnu, gde je ubijeno oko 9.000 četnika. General Mihailović uhapšen je godinu dana kasnije na području grada Višegrada.)

* Nakon sporazuma potpisanog na Visu, pripadnici NOVJ su, uz pomoć Saveznika, polako oslobađali teritoriju Jugoslavije.

33. Kada je oslobođen Beograd, a kada Novi Sad? (Crvena armija je septembra 1944. godine prešla Dunav i potisnula nemačke snage iz istočne Srbije. Beograd je oslobođen 20. oktobra 1944. godine, a Novi Sad 23. oktobra 1944.)

34. Kako se zove poslednja velika operacija na teritoriji Jugoslavije? (Poslednji značajniji otpor je nemačka vojska pružila na Sremskom frontu, koji je formiran krajem 1944. godine. Na probijanju ovog fronta je učestvovalo 250–300 hiljada mladića (nedovoljno obučenih), mahom iz Srbije. Front je probijen 12. aprila 1945. godine.)

35. Kada je završen rat na teritoriji Jugoslavije? (Rat je završen 15. maja 1945. godine.)